

ἀπὸ τὴν τραχηλιά σου ποῦ πάντα διαφαίνονταν ἡ ρόδινη ἀντιφεγγιά τοῦ κορμιού κυράτισαν τότε τ' ἀγριόροδα ἀνακατωμένα μὲ τὸ ἄκρατο πιετὸ τῆς ἀγριοκερασιᾶς ποῦ γένεται ἀπὸ τὸν καρπὸ τῆς. Δὲν ἐγεύτηκα παρὰ θωρώντας καὶ λαγκεύοντας κατὰ τὸν ἥλιο. Τὸ λαχάνισμά σου μονάχα ἀγροίλησα κ' ἦταν βαθὺ καὶ γλήγορο.

Κέρκυρα 1905. ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΓΑΠΗΣ ΑΝΘΙΣΜΑ

Κ' ἐνοιῶσαν σκοπὸ νέο τὰ χεῖλάκια σου
Καὶ χύνουν σὰν οἱ ἀνθοὶ τὴν κἀθ' ἄβυσσιν
Μυρόνιο ἰσχυρὸν, σ' ἦχο ἀπόκοσμο,
Ποῦ σὴν ἀγνή σου ἀνιλαλεῖ καρδοῦλα.

Καὶ σὰ γλυκὰ σου μάτια καθρεφτίστηκαν
"Ὀνειρά φαντασιᾶς ἰσομαγεμένα"
Κι ἀσφαγετὸ ξεχώρισ' ἓνα ὄραμα
Κι ἀντίλαμψε σὰ σιγήθια σου, παρθένε.

Κι ἀνοίχτη ἐμπρός σου πέλαγος ἀιέλειωτο
Ποῦ οἱ πόθοι σου οἱ ὠραῖοι ταξιδέβουν,
Μέσ' σὲ γοργὸ κι ἀνάλαφρο πλεύμενο,
Καὶ πόθους νᾶβρουν ὁμοίους τοὺς γυρέβουν.

Καὶ πλένε σ' ἀκρογιάλι ἀκόμη ἀξάνοιχτο,
Ποθυμῶδ' νὰ βροῦν κάπου λιμάνι
Ν' ἀράξουν καὶ νὰ πέσουνε γλυκύτατα
Σ' ἀγάλη ποῦ μὴ ἀγάλη θὰ θερμάνει.

ΝΑΣΙΠΠΙΟΣ

„Η ΚΑΤΟΧΗ“

Πρὶν τὴν ἰδῶ στὸ θέατρο τὴν ἐδιάβασα καὶ τὴν ἐδιάβασα μάλιστα μὲ μεγάλη προσοχή διότι ἔτυχε νὰ ἔχω εἰς τὴ διάθεσίν μου τὸ χειρόγραφο τοῦ ὁποῖον μοῦ ἔδωκαν οἱ ἡθοποιοὶ μὲ τὴν ἔδεια τοῦ συγγραφέως διὰ νὰ τοὺς δώσω κι' ἐγὼ τὴ γνώμη μου διὰ τὸ ἀνέβασμα τοῦ ἔργου στὴ σκηνή. Ἀφοῦ ἐδιάβασα τὸ χειρόγραφο ἔδωκα μερικὰς συμβουλὰς διὰ μερικὰς σκηنيκὰς διορθώσεις, τὰς ὁποίας συμβουλὰς μου ἀκολούθησαν καὶ ὁ συγγραφεὺς καὶ οἱ ἡθοποιοὶ καὶ πιστεύω δι' αὐτὸ νὰ μὴν ἐμετανόησαν. Διὰ νὰ ξεμπερδεύουμε ἀπὸ αὐτὸ τὸ ζήτημα νὰ σὰς εἰπῶ καὶ τί τοὺς ἐσυμβούλευσα. Πρῶτον νὰ φτιαχθῇ ὁ συγγραφεὺς μὴ ὑλόκληρη σκηνή εἰς τὴν πρώτην πράξιν, γιὰτὶ κατὰ τὴ γνώμη μου τὸ ἔργο ἀρχίζει ἀπὸ σκηνὴ δευτέρα. Ἐλεῖπε ἡ πρώτη σκηνή. Νὰ σὰς τὸ ἐξηγήσω. Ὅταν ἐσηκώοντο ἡ αὐλαία τὸ ἔργο θ' ἀρχίζε ὡς ἐξῆς: Εἰς ἓνα καναπέ θὰ ἐκάθητο ἡ Ἀμαλία καὶ γύρω τῆς οἱ κυρίες τῆς τιμῆς καὶ ἀμέσως θ' ἀρχίζε ἡ βασίλισσα: — «Ὅστε κυρία Πλούσκωφ, ἔχομεν καὶ ἀπειλάς;» Καταλαμβάνετε πόσον αὐτὸ θὰ ἦτο ἀδέξιον ἐπάνω εἰς τὴ σκηνή. Ἐβάλα λοιπὸν τὸ συγγραφεὶα καὶ ἐφτιασε τὴν πρώτην σκηνὴ τῆς πρώτης πράξεως. Εἰς τὴ σκηνὴ καθοῦνται οἱ κυρίες τῆς τιμῆς καὶ ὁ αὐτάρχης Κολοκοτρώνης καὶ ἡ Πλούσκωφ τοῦ διηγείται ἐκεῖνο ποῦ διὰ θὰ ἐκαταλάβαινε ὁ κόσμος ὅταν θ' ἀκουγε τὴ βασίλισσα νὰ ρωτᾷ ὅπως εἶπαμε. Καὶ μετὰ τὸ διάλογο αὐτὸν βγαίνει μὴ κυρία τῆς τι-

μῆς καὶ ἀναγγέλλει: — «Ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα!» Αὐτὸ ἔρχεται λιγάκι καὶ κάνει τὴν πρίπουσα ἐντύπωση εἰς τοὺς Ρωμηούς ἢ ἀπρὸς τὴν ἐμφάνιστον, δηλαδὴ τὸ νειμποῦτο τῆς πρώτης βασιλείας τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴ σκηνὴ ἐπὶ τῆς ὁποίας, μετὰ τὴ πρώτην ἐπιτυχίαν τοῦ κ. Βώκου, ὁ Θεὸς ζέρει τί κατήφορο ἔχει νὰ πάρῃ εἰς τὴν βιομηχανίαν τῆς Ἑλληνικῆς Σκηνῆς. Ἄν δὲν ἐμπαινῇ αὐτὴ ἡ σκηνὴ διὰ θὰ ἦτο ἄλλο ἢ πρώτην πράξιν παρὰ ἓνας ἀτελείωτος μονόλογος μετὰ τῆς βασιλείας καὶ τοῦ πρέσβους τῆς Γαλλίας Ρουάν. Ὁ διάλογος αὐτὸς δὲν ἦτο παρὰ ἓνα μάθημα ἱστορίας διὰ τὸ κοινόν, μὴ «τελευταία ὥρα» τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς ἐποχῆς τὴν ὁποίαν μὲ ἄκουσαν καὶ ἐσυντόμευσαν σχεδὸν εἰς τὰ μισὰ καὶ δὲν ἄφισαν παρὰ τίς παλληκαριᾶς τῆς Ἀμαλίας τίς ὁποίας ὁ συγγραφεὺς ἐδανείσθη ἀπὸ τὸ κοινὸ ταμεῖο τοῦ πατριωτισμοῦ τῶν περισσοτέρων Ἑλλήνων συγγραφέων. Μὴ γεννικὰ ψαλλιδιὰ ἔπεσε καὶ εἰς ἓνα διάλογο τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Οὐαί: τῆς Ἀγγλίας, καθὼς καὶ εἰς ἓνα διάλογο τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν ὑπουργῶν του, διότι θὰ ἐνύσταζε ὁ κόσμος ἂν τὸν ὑποχρεώναμε νὰ μάθῃ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τέλος ἀφαιρέσαμε πολλὰς φράσεις ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλείας, διότι μποροῦσαν νὰ παρθῶν ὡς ὑπαινιγμοὶ κατὰ τῆς δυναστείας μας, διότι ἐβρίζαν σκαιότατα τοὺς πρέσβεις καὶ ἐξευτέλιζαν εἰς τὸ τέλος τοὺς μόνους γνωστικοὺς ὑπουργοὺς τὴν ἐποχὴν ποῦ ἀπὸ τὸ Κάβο Μαλὴν ἔως τὸ Δομοκὸ ἡ Ἑλλὰς ἦτο ἓνα ἀπέραντο φρενοκομεῖο! Οἱ ὑπουργοὶ αὐτοὶ ἦσαν ὁ Πήλικας καὶ ὁ Προβελέγγιος. Μεγαλειτέρα ἀσίθεια πρὸς τὴν ἱστορίαν, πρὸς τὴ μνήμην τοῦ Πήλικα, δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ. Δὲν τοῦ ἐφείσθη ὁ συγγραφεὺς οὔτε ἀπὸ εὐγνωμοσύνης τουλάχιστον ἀφοῦ τὴν «Κατοχὴν» τοῦ τὴν ἔγραψε ἀπὸ τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Πήλικα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὅπως παρετήρησα ἀπὸ πολλὰς φράσεις τῆς «Κατοχῆς» ποῦ βρίσκονται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ φρόνιμου πολιτικοῦ. Τέλος διορθώσαμε καὶ μερικὰ ἄλλα ἀσήμενα φιλολογικῶς, σπουδαιότατα ὅμως σκηنيκῶς καὶ ἔτσι τὸ ἔργο παρουσιάσθη καθαρὸν ἀπὸ ὅσους λεκέδες ἔβγαίναν. Καὶ ἔμεινε τὸ ρέστο. Καὶ τὸ ρέστο εἶναι ἓνα μεγάλο λάθος, ἂν ὅχι ἓνα μεγάλο ἔγκλημα.

Ἐγραψα τὰ ἄνωτέρω ὅχι ἀπὸ ἐγωισμόν, ἀλλὰ διότι θέλω νὰ ἐξοφλήσω διὰ παντὸς μὲ τὴν «Κατοχὴν» τοῦ κ. Βώκου. Ἐχω δυστυχῶς καὶ ἄλλες δουλειὰς καὶ δὲν ἔχω ὁρᾶν νὰ ἀνοίξω ἄλληλογράφι μὲ τὸ συγγραφεὶα ὅστις ἄμα δὲν τοῦ εἰποῦν πῶς εἶναι ὁ Αἰσχύλος τοῦ 1854, ἀπαντᾷ ἀμέσως—καὶ ἔχει δίκιο διότι πρέπει νὰ ὑπερασπίζεται ἔργο τόσο προσοδοφόρο. Ἐγραψα λοιπὸν αὐτὰ ὡς πρωτύτερη ἀπάντησις εἰς τὰς διαμαρτυρίας ἐνὸς ποῦ διαβάζει τὸ Γκαῖτε εἰς τὸ πρωτότυπον καὶ πιθανόν νὰ δυσχερεσθῇ γιὰ ὅσα γράφω ἐξακολουθῶν.

Ἡ «Κατοχὴ» πρέπει νὰ γίνῃ ὡς ἐμπορικὴ ἐπιχειρήσις ἡ ὁποία ἂν καὶ τολμηροτάτη ὁμολογουμένως, ἐπέτυχῃ περισσύτερον καὶ ἀπὸ ὅσο ἤλπισεν ὁ συγγραφεὺς. Βάσις τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῆς εἶναι ἡ φιλοπατρία ὅπως τὴν ἀντιλαμβάνεται ὁ Ἑλληνικὸς ὄχλος καὶ ὅπως τὴν ἐκληρονομῆσε ἀπὸ τοὺς Δὸν Κιχώτας τοῦ 54. Ἐπάνω εἰς τὴν βᾶσιν αὐτὴ ἔγραψε ὁ κ. Βώκος τὸ ἔργο του. Καὶ ὅ,τι τίμιον ὑπῆρξε εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ ἐπινξε καὶ τὸ ἐσυκοφάντησε καὶ τὸ ἐγελοιοποίησε. Ἡ φρόνησις, ἡ αὐταπάρνησις, ἡ αὐτοθυσίαις τοῦ Πήλικα καὶ τοῦ

Προβελέγγιου, ἡ διπλωματικὴ ἱκανότης τοῦ Πήλικα ἡ ὁποία ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα τότε ἀπὸ μεγάλτερου ἀνυπολογίστου ἐξευτελισμοῦ, ὑποχωροῦν τῇ μᾶλλον σπρώχνονται πίσω ἀπὸ τοὺς παροξυσμοὺς τῆς Ἀμαλίας καὶ τοῦ Ὄθωνα καὶ τοὺς ταρακισμούς των τοὺς ὁποίους χωρὶς νὰ τὸ κατὰλόγη ζωγραφίζει κυριολεκτικῶς ὁ συγγραφεὺς, μὲ τόσο ζωντὰ χρώματα, ὥστε ὁποῖος καταλαβαίνει λιγάκι ἀπὸ τέτοια ζωγραφικὴ, δηλαδὴ ζέρει ὑπὸ ποίας οἰκονομικῆς καὶ στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς καὶ διπλωματικῆς συνθήκας ἐνεργούσαν οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι βασιλεῖς, νὰ μὴ μπορεῖ νὰ βαστάξῃ τὰ γέλοια, ἀλλὰ οὔτε καὶ τὰ δάκρυα γιὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνοησιῶν τῶν ὁποίας τόσο καλὰ ἐρμηνεύει ὁ συγγραφεὺς. Διότι αἱ ἀνοησίαι αὐταὶ—ἀπορῶ πῶς δὲ τὸ ἐσκίφθη ὁ κ. Βώκος—ἐδημιούργησαν τὴν Ρουμανίαν καὶ τὴν Βουλγαρίαν. Οἱ ἀνοησίαι ἐκεῖνες ἔδωκαν τὰ χεῖρῃ τοῦ Γεωργίου Α' τοῦ Βασιλέως μας μὲ τὰς χειροπέδας τῆς Εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας. Ἄν δὲν ἦταν ὁ φρόνιμος ὁ Πήλικας τότε—κ. Γερασίμω Βώκε!—Κύριος οἶδε ποῦ θὰ καταντούσαν τὴν Ἑλλάδα οἱ ὀνειροπόλοι τῆς «Ὀραίας Ἑλλάδος» καὶ οἱ ἀντάρτες τῆς Καλαμπάκας. Εὐτυχῶς ὁ Πήλικας ὁ προδότης ἐστάθη καὶ ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα καὶ δὲν ἔγινε τότε τίποτα χειρότερον, δηλαδὴ νὰ δέσουν οἱ Ἀγγλοῦχοι μαζί μὲ τὰ καράβια μας καὶ τοὺς γονεῖς μας! Μὲ τί θὰ ἐπολεμούσαμε τότε τὴν Τουρκίαν; Ὁ ἄνθρωπε! Μὲ τίς κυρίες τῆς Τιμῆς ποῦ θὰ ἐπαίρνε ἡ Βασίλισσα σὰς σύνορα; Δὲ βᾶφονται, χριστιανὶ μου, μ' ἀπ' αὐτὰς αὐγά!

Τὸ νόστιμον δὲ εἶναι ὅτι εἰς ὅλο τὸ ἔργο τοῦ κ. Βώκου οἱ πρῶτοι Βασιλεῖς τῶν Ἑλλήνων καὶ ὅλη ἡ Αὐλὴ πᾶσχουν ἓνα εἶδος μανίας καταδιώξεως, βλέπουν φαντάσματα, τὰς Εὐρώπας ποῦ τοὺς ἐμποδίζουν νὰ πάρουν τὴν Πόλιν καὶ τὸ Βουκουρέστι γιὰ νὰ μὴ μεγαλώσῃ ἡ Ἑλλὰς καὶ διατρέξουν τὸν ἔσχατον κίνδυνον ἡ Βιέννη, ὁ Παρίσι καὶ ἡ Λόντρα.

Μὲ τέτοιο ὅφος εἶναι γραμμένη ἡ θυγατέρα τοῦ συγγραφέως ποῦ ἐπρόβλεπε δειλὰ ὡς «Ἱστορικὴ Σκηνογραφία» καὶ ἀμέσως κατόπιν ἐπιτάξῃ αὐτὸ τὸ σεμνὸ πονηκίσιον καὶ ἐφόρεσε τὸ ὡς προκλητικώτατον κοκότας μεταξὺ τῶν τῆς «Ἑθνικῆς Τραγωδίας!!!»

Ὅλα αὐτὰ δὲν ἀθωώνουν βέβαια τὸ κ. Βώκο εἰς τὸ ζήτημα ποῦ ἐπρόβλεπε ὡς αὐθεντία εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ μὲ τοῦτ' ἐμάλιστα δώδεκα Καρολίδηδων μ.β. ἐπληροφόρησε μὲ ἓνα γράμμα ποῦ ἐδημοσίευσεν ἡ «Ἐστία», ὅτι εἰς τὸν Ὄθωνα ὀφείλεται ἡ ἐνότης τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Μὲ ὅλα τὰ μαξιλάκια τοῦ «Παλαιοῦ Βασιλέ» μαξιλαρώων τὴν ἱστορίαν τοῦ κ. Βώκου! Γιατὶ καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ ξέρουν ὅτι ὁ Ὄθων διήρσε τοὺς Ἑλληνας εἰς αὐτόχθονας καὶ ἐτερόχθονας, ὡ σοφὲ, αὐτὸς καὶ ἡ Ἀμαλία ἡ ὁποία ἐμισούσε τίς Φαναριώτισσας διὰ τὴν ἡγεμονικὴν πολυτέλειαν των.—ἀλλὰ δὲν πρόκειται νὰ διδάξω ἐγὼ ἓνα φίλον τοῦ Γκαῖτε ἱστορίαν! Πάτω λοιπὸν.

Θὰ ἐνοχλήσω ὅμως ἀκόμη ὀλίγον τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀνκνῶστες τοῦ «Ναυμῶ» μὲ ὀλίγα θεατρικά. Ξέρετε πόσον ἀφελὴς ἄνθρωπος εἶναι ὁ συγγραφεὺς τῆς «Κατοχῆς»; Ξέρετε πῶς ἐμεταχειρίζετο ἡ Ἀμαλία—κατὰ τὸν συγγραφεὶα!—τοὺς πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας; Χειρότερα ἀπὸ λακέδες! Τοὺς ἐξευτέλιζε κυριολεκτικῶς. Φαντασθῆτε πόσο λίγο ἐκατάλαβε ὁ συγγραφεὺς τέτοιους πρέ-

σβεις καὶ τὸ κάτω τῆς γραφῆς πόσο κακοαναθεμ-
μένους παρουσιάζει· δύο βασιλικὰ δὲ εἶναι ἀμέτρητα
τὰ σφαιμακά του καὶ τέτοια καὶ σκηναὶ καὶ νο-
στιμώταται ὡς παρουσιάσεις τῶν στρατηγῶν εἰς τὸν
"Οἶκον, οἱ ὅποιοι ἀρχίζουσιν ταμπουλικιώτατα μὲ
ἓνα: — «Μεγαλειότατε Βασιλεῦ!!!» ὅπερ σοὺ ἐν-
θυμίζει ἀμέσως τὸ «Λιγερὸν καὶ κοπτερόν σπαθί-
μου!» Καὶ τοῦ τᾶζων ἐπειτα, ὁ ἓνας καὶ πᾶν στὴ
Μακεδονία, ὁ ἄλλος στὴν Ἠβλὴ καὶ ὁ τρίτος ἀκόμη
παραπέρα (!) καὶ ποιοί; Ὁ Ἰζαβέλλας, ὁ Γρίβας
καὶ ὁ Χατζηπέτρος, στρατηγοὶ τοῦ ξέρονος τί θὰ
εἰπῇ πόλεμος, τὸ ξέρονος καλλιτέρα πάντα ἀπὸ τὸ
συγγραφεῖα, γιὰ τὸν Γρίβας καὶ ὁ Χατζηπέτρος ἦσαν
ἐναντίον τοῦ κυνέματος καὶ γι' αὐτὸ μάλιστα ὁ
Γρίβας εἶχε πέσει καὶ στὴν δυσμένειαν τοῦ "Οἶκον καὶ
προσεκλήθη ἀπὸ τὴν Ἠβλῃ γὰρ νὰ λάβῃ τὴν στρατη-
γίαν. Αὐτὰ ὅμως δὲν εἶναι δυσχερὲς διότι μὲς ἐ-
ξασφαλίζουν ἀπὸ κάθε ἄλλῃ ὁμοίαν παρεκτροπὴν
ἑαυτοῦ δὲν θὰ εὐρίσκαται εἰς τὴν σκηνὴν ἢ σκιά τοῦ
"Οἶκον διὰ καὶ ἐμποδίσῃ τὸ μαζιλάριον. Παρέρ-
χουμαι, ἐν ταῦτοις, τὰ ἀφορώμενα τῇ σκηναὶ ἀ-
πειρία τοῦ συγγραφεῖς γὰρ νὰ μὴ πολυλογῇ καὶ
ἔρχουμαι ὀλίγος καὶ εἰς τοὺς καλλιτέχνους τοῦ ἔ-
παιξαν τὴν «Κατοχὴν». Ὅσο ξέρω ἐγὼ Κινεζικὰ
τόσο καταλαβαίνουμε καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τέχνη. Ἀλλὰ
εἰς τὴν ἀρχιμικροσκοπίαν τοῦ νομίζου πῶς τὰ ξέρουν
ὅλα. Φαντασθῆτε ἓνα λογιὸν τῶν Εὐζώνων "Οἶκον
καὶ ἔχετε τὸν πρωταγωνιστὴν τοῦ. Τὸ λεπτό,
ὀφρὸν, ἀκωνίως ἄρρωστο Γερμανὸν πρίγκηπα, πλα-
σαρισμένον μέσα εἰς τὴν φουστανέλλα καλλιτέρα
ἀπὸ τοὺς ὁρεσβίους εὐζώνους μας. Παραλείπω ὅλας
τὰς ἄλλας ἐλλείψεις τὰς στοιχειώδεις τῆς ἀπαγγελ-
σίας καὶ τῶν κινήσεων διὰ τὰ ὅποια δὲ μοῦ ἐπι-
τρέπεται νὰ γράψω περισσότερα γιὰ ἓνα ἡθοιοῦ
μέλις δυνάμενον νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν τάξιν τῶν
δοκίμων εἰς τὴν ὁποία πρέπει νὰ καταταχθῇ καὶ ἡ
ἡθοιοῦς τοῦ ὑποκρίνεται τὴν Ἀμαλίαν καὶ ἡ ὁποία
εἶναι κατ' εὐθείαν ἀνάλογος μὲ τὸν "Οἶκον τῆς,
διότι δὲν εἶναι παρὰ μίαν κεντούλα καὶ παχουλή
φουστὰ τοῦ καταπίνει τὰ λαγάκια τῆς. Ἀπὸ ὅλους
τοὺς ἄλλους ἂν τοὺς κρίνουμε αὐστηρῶς ὡς ἐξε-
χώρισας, ὁ κ. Α. Βεάκης. Οἱ μικρότεροι δὲν ἐκράτησαν
καλὰ τὰ μέρη τους. Γιὰ τοὺς ἡθοιοὺς θὰ εἰπῶ καὶ
τοῦτο. Δὲ φταῖνε αὐτοὶ γιὰ τὴν κομικὴν μεγαλομα-
νία τους καὶ τὴν ἀσέβειαν τοὺς πρὸς ὅσους, ὅταν τοὺς
κρίνουν, βάνουν κατὰ μέρος κάθε συμπάθεια. Φταῖνε
οἱ συναδελφοὶ τοῦ ἀπὸ οἴκτου παραλείπουν τὴν ἀλη-
θειαν. Μὰ ὁ οἴκτος αὐτὸς εἶναι δολοφονικὸς γιὰ τὸ
θεατρὸν μας τοῦ κατάντησε μὲ τέτοιες φιλάνθρωπι-
κὰς κριτικὰς νὰ εἶναι γεμάτο ἀπὸ πρωταγωνιστὰς
χωρὶς νὰ ἔχῃ παρὰ δύο τρεῖς ἡθοιοὺς! Καὶ ἂν θέ-
λετε νὰ σὰς τοὺς εἰπῶ μάλιστα, νὰ τοὺς: Τὸν Παν-
τόπουλον, τὸν Μένουλον καὶ τὴν Κυβέλη Μυράτ.
Αὐτοὺς βρίσκω ἐγὼ εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν. Εἶναι
καὶ ἄλλοι κατὰ δεύτερον λόγον τοῦ μποροῦν νὰ γί-
νουν πρῶτοι καὶ καλλιτέροι, ἀλλὰ νὰ γίνωνται πρῶτα
καὶ τότε ἐγὼ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον θὰ τὸ
βροντοφωνήσω, ὅπως δὲν θὰ τὸ κρύψω καὶ ὅταν ὁ κ.
Βώκος γίνῃ... δραματικὸς συγγραφεύς.

Καὶ τώρα ζητῶ συγγνώμην ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς
ἀναγνώστες τοῦ «Νοίμα» διὰ τὴν ἐνόχλησιν καὶ
ἀνευ φόβου καὶ πάθους ὑπογράφουμαι:

ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟ ΤΟΥ ΒΑΓΔΑΤΙΟΥ

Στὸ φίλον Δ. Τανταλίδην

Πῶς γινώρισε τὸ βασιλόπουλον τοῦ Βαγδατιοῦ
τοῦ τρέχει δάση καὶ βουνὰ καὶ ζεῖ μὲ τὴν φαρμακερὴν
τὴν ὀχεντρα καὶ τὸ γλυκόλαλον ἀνδρόν; Πούχει τὸ
πρόσωπον ὀλλωμὸν καὶ διάφανον σὺν τὴν ἀστροφεγγίᾳ
τοῦ Μᾶτι; τὰ μαλλιά χυτὰ σὺν τῷ ἀνέμῳ σὺν τὴν
ιδεῖαν τοῦ μᾶς ἔρχεται καὶ φεύγει ἀπιαστῇ;

Τὴν νύκτα, στοῦ κυπαρισσοῦ τὴν κορυφή, σὺν
δεῖτε ἓνα ἱσκιόλυτον λυπημένον νὰ κουνᾷ, εἶναι τὸ βασι-
λόπουλον τοῦ Βαγδατιοῦ, τοῦ καρτερὰ τὸ πρωτο-
φύγαρον γὰρ καὶ ταιριάζει στὸ ἀχνάρι τοῦ τὸ τόξο
τοῦ.

Στὸν τόπον τοῦ πιστέβουνε τοῦ θάρτει ἓνας και-
ρὸς νὰ βασιλέψῃ μίαν γιὰ πάντα καὶ νὰ δοξαστεῖ.

Γιὰ τὸ βασιλεῖον δὲν εἶναι τοῦ νὰ μὴ πεθαίνου-
σι βασιλῆδες τοῦ. Ἐνῶ ἄφ' οὗ τὸ βασιλόπουλον τοῦ
Βαγδατιοῦ μήτε γεννήθηκε μήτε πεθαίνει.

Ἀνάμεσα στὸν Τίγρη καὶ Εὐφράτη εἶναι δύο
βουνὰ ἀπὸ ἀνέγκλιχτο χρυσάφι καμωμένα. Τὰ ζουμ-
προύτια, τὰ γιγαστήρια καὶ οἱ διαμαντόπετρες ποτὶ-
ζουσι ρουμάνι τὰ τριαντάφυλλα, τοὺς κρίνους, τὰ
ροδάκινα καὶ τὰ κεράσια. Ἐνα κρουσταλλένιον, μα-
γικὸν παλάτι, καμωμένον ἀπὸ ὄνειρα καὶ πόθους, κο-
λυμπᾷ στὴν ἀσπρηνία λίμνην τοῦ χαμογελοῦ στὸν
οὐρανόν.

Ἐκεῖ πεντάμορφες νεράιδες μὲ φιλιὰ καὶ χάδια,
μὲ χοροὺς καὶ μὲ τραγούδια, μὲ γητιῆς καὶ μὲ μα-
γείας κάνανε τὸ βασιλόπουλον. Τοῦ δώκανε μορφὴν
ἀνθρώπου καὶ ψυχὴν θεοῦ· τίς χάρες τῆς ζωῆς μαζί
καὶ τῆς ἀθανασίας.

Μίαν τοῦ χάρισε φτερά γιὰ νὰ πετᾷ στὸν οὐ-
ρανόν. Ἡ ἄλλη τοῦ δάλε τὴν ἀσπρηνὴν στὸ μάτι γιὰ
νὰ βλέπῃ τὸ σκοτάδι τῆς αἰωνιότητος. Ἡ μικρότερη
τὸ φίλησε στὸ στόμα καὶ τοῦ εἶπε:

— Σοῦ χαρίζω τὸ ἰδανικόν.

Ὁ γέρον βασιλεὺς τοῦ Βαγδατιοῦ εἶτανε ἀκλή-
ρος. Σὺν εἶδε τὸ ἐξωτικὸν παιδί ἐπίστεψε τοῦ τοῦ
τὸ στέλνει ὁ Θεός. Τὸ κήρυξε σὲ ὅλο τὸ βασιλεῖον
διάδοχον τοῦ θρόνου τοῦ καὶ ἔβαλε βάνους καὶ χοτζά-
δες νὰ τὸ μεγαλύνουν καὶ νὰ τὸ κάνουν τὸ γνωστι-
κώτερον τοῦ κόσμου βασιλόπουλον.

Προσπάθεια ἀνώφελη· λόγια χαμένα. Τὸ παιδί
θρονοῦν μὲ τίς ἀχτίνας τῆς αὐγῆς καὶ μὲ τοῦ
ἡλίου τὸ βασιλεῖμα· μὲ τὸ μωμολογισμὸν τῆς βρύσης
καὶ τίς μυρωδιὰς τῶν λουλουδιῶν. Στὸν ἱσκιόλυτον
πλατάνου καὶ τοῦ δρύ, μὲ τὰ παρθένια δάση με-
λετοῦσε τῶν πουλιῶν τὰ γλυκοκελαδήματα καὶ τὰ
κρυφομυμήματα τῶν λιονταριῶν.

Μίαν μάγισσαν τοῦ τραγουδοῦσε τὰ παλιὰ τρα-
γούδια καὶ τοῦ εἶλε καὶ ἀπὸ ἓνα παραμῦθον κάθε
βράδυ γιὰ νὰ κοιμηθεῖ.

Ἐῖρτε καιρὸς γιὰ νὰ παντρευθεῖ τὸ βασιλόπουλον
καὶ οἱ προξενίαι ἐρχότανε σωρὸς σωρὸς στὸ γέρον βασι-
λεῖ ἀπὸ τίς πικρὰς καὶ πικρὰς πλούσιες βασιλοπού-
λες τοῦ ὑπάρχοντες.

Τῆς Κίνας, τῆς Ἰνδίας, τῆς Περσίας οἱ βασι-
λοπούλες τοῦ ἐτάζανε κισθάνια τὸ φλουρί καὶ τὸ
μαργαριτάρνι, χωρὶς πλούσιες, παλάτια καλοκαιρινὰ
καὶ χειμωνιάτικα γιὰ νὰ τὸ πάρουν.

Τὸ βασιλόπουλον ἀπ' ὅλες διάλεξε τὴν ὄνειρην

νύκτα, τοῦ ἀγαποῦσε μέσ' τὸ νοῦ τοῦ, καὶ ἀφ' οὗ τῇ
νύκτι τὴν ζητοῦσε μέρα νύκτα στὰ βουνὰ, στίς πε-
διάδες, στ' ἀκρογιάλια καὶ στίς ἐρημιὰς.

Μίαν μέραν τοῦ καθότανε συλλογισμένο καὶ ἔβλεπε
νὰ τρέχει τῆς βουρσούλας τὸ νερὸν, τὴν βλέπει ἔξαφνα
σὴν μίαν σκιά νὰ ἀκκουμπᾷ στὸν ἰσκιόλυτον.

— Ἐῖρτα, τοῦ λέγει.

Κ' εἶτανε ἀποσπερὶς, γίνηκε νύκτα, γίνηκε με-
σάνυχτα, πρῶτ', κοντὰ τὸ μεσημέρι, σὴν γυρίσανε
μαζί τὴν ἄλλαν μέραν στὸ παλάτι τοῦ.

Ὁ γέρον βασιλεὺς τρελλάθηκε ἀπ' τὴν χαρὰ τοῦ
σὺν ἀντίκρουσε τὴν νύκτα τοῦ. Δὲν εἶτανε γυναικίαν· εἶ-
τανε θεά.

Χοροὶ, τραγούδια, μουσικὴς, ὁ κόσμος χάλασε
ἀπὸ τὰ πανηγύρια. Ὅπου φέρε φέρε δῶρα στὴν
βασιλοπούλαν τοῦ. Ἐνα παλῆτι, τοῦ τῆς χρίσανε
γιὰ κατοικίαν τῆς, γίνηκε μίαν πελώριαν κορῶνα ἀπὸ
τίς πέτρες τίς πολύτιμες.

Χαρὰ καὶ ἀπόχαρκα!

— Τί ἔκαμε; ἀρώτησε ὁ γέρον βασιλεὺς τὸ σκλα-
βὸν τοῦ ἔφερε τὴν εἰδήσιν πῶς ἡ βασιλοπούλα
γίνηκε.

— Μίαν ὀχεντρα, ἀπάντησε γονατιστὸς ὁ σκλα-
βός. Σκότωσέ με, βασιλεῦ.

Ὁ γέρον βασιλεὺς τοῦ Βαγδατιοῦ δὲ βαστήξε·
Ἀπόθανε ἀπὸ τὴν λύπην τοῦ. Ἡ φιδωμένη ἡ νεράιδα
ἔπεσε στὴν λίμνην στὸ νερὸν καὶ ἔγινε ἄφαντη. Ἡ ὀχεν-
τρα μὲ μίαν σφυριματιὰ ἐπῆρε δάση καὶ βουνὰ.

Πέρα στὸν ἑρημὸν τὸ ἀκρογιάλι τοῦ τὸ δένει ὁ
ἀπέραντος ὠκεανός, στὸ μᾶζον πύργον, τὸν κατὰμα-
θρον, ἐκεῖ τὸ βασιλόπουλον κλεισμένο κλαίει τὴν μοῖραν
τοῦ. Δὲ θέλει τίποτα νὰ δεῖ, ν' ἀκούσῃ τίποτα
στὸν κόσμον πικρό.

Κοράκια τοῦ οὐρλιάζετε στοὺς βράχους, θάλασ-
σες τοῦ πνίγετε τὸ νάρθη, σύννεφα μὲ τίς βροντὰς
καὶ μὲ τ' ἀστροπελέκια, σείτε νὰ τὸ παρηγορήσετε...

Μίαν νύκτα εἶτανε γαλήνη στὸν ὠκεανόν· στὸν
οὐρανόν μίαν ἡμέραν ἀστροφεγγίαν. Μαμουδὶ δὲν κινώ-
τανε στὴν γῆ.

Τὸ βασιλόπουλον ἔκουσε μέσ' τὸν ὕπνον τοῦ ἓνα
παράξενον τραγούδι· ἓνα εἶδος γέλοιο μὲ φωνὴς καὶ
σφυριζιὰς μαζί καὶ ἓνα ντέρνι καὶ βαροῦσε.

Οἱ φωνὴς ἐβγαίναν σὴν νὰ ἐρχότανε ἀπὸ μα-
κριὰ, ἀπ' τὸ βαρὺ χειμῶνα τοῦ ἀπέραντος. Τὰ γέλοια
εἶτανε γέλοια παιδιοῦ· ἀθῶα καὶ σπαρταριστὰ σὺν
τοῦ Ἀπρίλη τὰ τρελλοπαίζματα. Οἱ σφυριζιὰς δὲν
εἶτανε ἀνθρώπινες.

Καὶ ὅμως τὸ τραγούδι εἶτανε χαρὸς τραγούδι
καὶ ζωῆς. Τὸ βασιλόπουλον περιέργον ἔσκυψε καὶ εἶδε
μίαν τσιγγανοπούλαν νὰ βαστᾷ στὰ χέρια τῆς πλε-
μένο ἓνα φίδι νὰ τοῦ παίξῃ καὶ νὰ τοῦ γελά.

Καταίθηκε μὲ πόθον καὶ λαχτάραν καὶ ἔνοιξε.

— Ποιὰ εἶσαι; εἶπε στὴν τσιγγάναν. Μάθε με
πῶς πιάνουνε τὰ φίδια καὶ μὲ τί μαγείας τὰ γητέ-
βουνε.

Ἐκείνη γέλασε καὶ τοῦ ἀπάντησε.

— Ποιὰ εἶμαι μὴτ' ἐγὼ δὲν ξέρω. Βρέθηκα
στὸ δρόμον καὶ τραβῶ τὸ δρόμον μου. Μὰ ξέρω μοῖρες
καὶ παιχνίδια ὅσα φανταστὰς.

Καὶ τοῦπε χίλια πράματα, στοιχειῶν καμώματα
καὶ ἀνθρώπων ἱστορίες· τοῦριζε χαρτιά, κουκιά καὶ
κοκκαλάκια· τοῦπε γιὰ τῶν λουλουδιῶν τοὺς γάμους
καὶ τὰ μάγια τῆς ἀγάπης, γιὰ κεράσια κόκκινα τοῦ
μαστοτάζουσι στὰ χεῖλια καὶ γιὰ μῆλα ἄπιαστα